

►► Educació

CONTES RROMANE

ANTECEDENTS I JUSTIFICACIÓ DEL PROJECTE

Contes Rromane consisteix en la difusió de contes i llegendes populars gitanes. En aquestes sessions els monitors gitanos acompanyen la narració i l'escenificació de dues llegendes amb música de guitarra interpretada en directe. També introdueixen tant el concepte de la llengua gitana, el *Rromano*, com alguns aspectes històrics del poble gitano.

OBJECTIUS GENERALS I ESPECÍFICS

- Apropar la realitat gitana (llengua, música, història, etc.) a l'àmbit escolar i a la societat en general.
- Potenciar una educació intercultural i fomentar una realitat plural. Contribuir a la ruptura de

les idees preconcebudes i els estereotips sobre el poble gitano.

- Difondre la cultura gitana i incorporar-la com a part del mosaic cultural català.
- Incrementar el nivell d'autoestima dels nens i joves gitanos i gitanes i implicar-los en l'activitat escolar.

CONTES RROMANE A BADALONA

Una part dels ciutadans de Badalona són gitanos. Hi ha barris concrets on es dona una major concentració de població gitana, però no solament a aquest barris hi ha persones gitanes, sinó que, a la resta de Badalona, en diferents llocs, viuen també persones gitanes (gitanos invisibles).

Malauradament, hi hagut moments on els mitjans de comunicació han fet ressò de notícies negatives on persones gitanes han estat implicades. Això es negatiu tant per al poble gitano com per a la ciutat de Badalona perquè, encara que aquestes notícies són reals, no estan exemptes d'una part de sensacionalisme i fomenten la idea estereotipada de la població gitana i dels barris.

Per això es necessari que es donin a conèixer activitats i projectes que parlen d'altres realitats que formen part d'aquesta ciutat. A més, la ciutat de Badalona acull i dona suport a diferents entitats que treballen per al poble gitano.

Amb l'activitat contes Rromane també volem contribuir a difondre aquest aspecte intercultural de la ciutat.

Els monitors d'aquesta activitat, han realitzat 12 sessions de contes als cursos de primària de les següents escoles:

- Rafael Alberti
- Margarita Xirgu
- Rafael de Casanova
- Josep Carner
- Antony Botel

Això significa que un total de 650 nens i nenes rebran una informació i una formació en relació amb la cultura gitana a través d'aquest format de contes i música.

No solament els alumnes, sinó que també els professors es veuen beneficiats per aquestes sessions, ja que moltes vegades el coneixement que els professors tenen de la població gitana també és estereotipat i generalitzat.

ACCIONS DESENVOLUPADES

La sessió està plantejada com un espectacle infantil portàtil de petit format i no com una classe magistral. Aquesta activitat atrau l'atenció dels alumnes i els diverteix a la vegada que conrea la llavor del coneixement i el respecte a la cultura gitana a través d'una de les seves facetes més desconegudes: els contes i les llegendes. Les llengües utilitzades són el català i el *Rromano*.

Els contes són un centre d'interès al voltant del qual giren uns altres aprenentatges com la llengua, la geografia, la música, les matemàtiques o la història. En una societat diversa, on aspectes com la solidaritat, la interculturalitat, la comunicació, la tolerància i el respecte per l'altre són elements claus per a la convivència, els contes apropen aquests valors als alumnes.

L'actuació està dissenyada per a un grup-classe i té una durada de 50 minuts aproximadament. En aquesta activitat es disposa als alumnes en un cercle tancat, asseguts en cadires, junt amb els monitors i se'n propicia la participació i la interacció necessària per a la consecució dels objectius.

QUI SOM ELS RROMA?

ANTECEDENTS I JUSTIFICACIÓ DEL PROJECTE

Qui som els rroma? consisteix bàsicament a explicar l'origen geogràfic i històric del poble gitano, quina és la situació de la seva llengua i la distribució geogràfica actual i els seus símbols identitaris.

Els monitors, ajudats per un mapamundi, llibres i música gravada, passen revista als moments més importants de la història romaní, intenten treure a la llum pública algun dels estereotips que popularment defineixen el poble gitano per després transformar-los i poder treballar el concepte d'interculturalitat.

OBJECTIUS GENERAL I ESPECÍFICS

- Apropar la realitat gitana a l'àmbit escolar i a la societat en general (llengua, història, oficis tradicionals).
- Contribuir a la ruptura de les idees preconcebudes i els estereotips sobre el poble gitano.
- Difondre la cultura gitana i incorporar-la a la cultura catalana com a part del seu mosaic cultural.
- Incrementar el nivell d'autoestima dels nens i joves gitans i gitanes i implicar-los en l'activitat escolar.
- Potenciar una educació intercultural i fomentar una realitat plural.

Població beneficiària

- Alumnat de primer, segon, tercer i quart d'ESO i primer i segon de Batxillerat o Cicles Formatius.
- Famílies de la comunitat educativa, el contingut és adequat per a adults i joves majors de 12-13 anys.

METODOLOGIA

La metodologia utilitzada en aquesta sessió, de 50 minuts de durada aproximadament, és lúdica i participativa, a la qual cosa ajuda la distribució en cercle dels alumnes, que formen una petita àgora de debat.

El fet que els grups siguin relativament petits i es respectin els grups-classe propicia

també la participació, que és encoratjada pels monitors, que intenten aprofitar els coneixements dels alumnes per estructurar la seva tasca discursiva. Les llengües utilitzades, són el Rromano i el català. Els continguts de cada sessió s'adaptaran a les circumstàncies, necessitats i possibilitats de cada grup.

ACCIONS DESENVOLUPADES

Durant el període de gener fins al juny s'han realitzat un total de 132 sessions de *qui som els rroma?*. Hi ha 12 sessions compromeses en un mateix centre, que faran un total de 144 sessions.

● Distribució de les sessions per poblacions

- Sabadell 10
- Solsona 3
- El Prat de Llobregat 4
- Lleida 3
- Badalona 30
- Hospitalet de Llobregat 57
- Barcelona 11

- Moià 4
- Esplugues de Llobregat 2
- Cunit 4
- Montgat 8
- Constantí 2
- Els Pallaresos 4
- Cambrils 2

● **Distribució de les sessions per cursos**

- 1r ESO 37
- 2n ESO 26
- 3r ESO 34
- 4t ESO 25
- Cicles Formatius 11
- USEE 1
- PQPI 1
- Aula oberta 7
- Batxillerat 2
- **Total d'alumnes 3600**

Aquestes quantitats tenen en conte que per cada sessió estimem que han passat entre 20 i 25 alumnes.

● **Distribució de les sessions pels Plans Educatius d'Entorn**

De les 144 sessions de *Qui som els rroma?* hem realitzat 61 sessions en centres educatius que gaudeixen d'un Pla Educatiu d'Entorn:

- PEE La Salut (Badalona) 13
- PEE Solsona 3
- PEE Sant Oleguer-Les Termes (Sabadell) 2
- PEE Sant Cosme (El Prat de Llobregat) 4
- PEE Pardinyes (Lleida) 4
- PEE El Gornal (Hospitalet de Llobregat) 20
- PEE Sant Roc (Badalona) 11
- PEE Besòs (Barcelona) 4

DINAMITZACIÓ DE FAMÍLIES GITANES A LES ESCOLES

DESCRIPCIÓ

Aquestes tertúlies parteixen de la reflexió sobre les dificultats que encara persisteixen en una part de la població gitana quant a l'escolarització efectiva dels seus infants sobretot en aspectes com l'assistència i l'èxit escolar. Igualment, considerem les barreres específiques que tenen algunes famílies gitanes a l'hora de col·laborar en els òrgans de participació escolars, en el sentit que s'han d'iniciar canvis als centres escolars per tal que la diversitat cultural i social es contempli en tot el funcionament del centre i s'obrin canals de participació adients.

Durant aquestes trobades preteníem dotar d'eines, de més autonomia i de formalisme a les dones i altres familiars d'alumnat gitano i d'altres minories ètniques. Tot això a través de l'apropament de les famílies als centres educatius dels seus fills, creant un vincle de confiança i participant d'una manera activa a l'escola. Un dels objectius és potenciar la participació de les famílies en les activitats durant el curs escolar i millorar la comunicació amb l'escola, tant amb el professorat com amb les càrrecs directius, participant en condicions d'igualtat.

OBJECTIU GENERAL

L'objectiu principal d'aquestes sessions va ser treballar la millora de la participació al centre de les famílies gitanes i la relació personal d'aquestes famílies amb el centre, per tal de reduir l'absentisme escolar dels seus fills i filles, així com aconseguir l'apropament de les famílies gitanes al centre durant el curs.

OBJECTIU ESPECÍFICS

- Aportar coneixements sobre la història i la cultura gitana per reforçar la pròpia identitat i transformar estereotips de la pròpia comunitat en relació a l'educació, l'escola i la cultura.
- Crear expectatives més amples a nivell educatiu i professional, tot qüestionant esquemes d'autoestancament i d'autoexclusió que es poden donar.
- Mostrar el debat, la reflexió i la participació com una bona eina pel creixement personal, la millora de l'entorn i la dinamització social. Promoure la participació igualitària.
- Ampliar el coneixement del sistema educatiu i del funcionament dels centres escolars per facilitar la participació.
- Dotar de coneixements sobre els mecanismes d'aprenentatge i la importància dels hàbits, per promoure el suport de les famílies envers els hàbits d'estudi dels fills.
- Sensibilitzar sobre la importància que té l'educació familiar per l'èxit escolar i la millora social, tot valorant les competències que només es poden treballar des del nucli familiar.

METODOLOGIA

Sessions fonamentades en la màxima participació i en la reflexió de les pròpies experiències, tot aportant elements i vies de superació. Per altra banda, s'ha emprat una metodologia de formació de persones adultes per a facilitar la incorporació del màxim de continguts instrumentals sense que interferís el seu nivell acadèmic, tot plegat amb suport gràfic.

CONTINGUTS

Els continguts treballats han estat els següents:

● Sessió Preparatòria: Presa de contacte amb el centre

- Entrevista amb l'equip directiu: conèixer el centre escolar, l'equip directiu i el coordinador LIC, conèixer d'on parteix la demanda i les condicions específiques del grup participant.
- Barri del Gornal a L'Hospitalet de Llobregat: 1ª sessió 10 de febrer 2009.
- Barri de Gràcia a Barcelona: 1ª sessió 4 de febrer 2009.

● La primera etapa escolar:

- La importància de l'assistència regular a l'escola des del parvulari.
- Adaptació de la població gitana en les diferents etapes escolars.
- Situació actual de l'escolarització: dificultats i possibilitats.
- Barri del Gornal a L'Hospitalet de Llobregat: 2ª sessió 24 de febrer 2009.
- Barri de Gràcia a Barcelona: 2ª sessió 11 de març 2009.

● Hàbits per una bona incorporació en preescolar: P3, P4 i P5.

- El sistema educatiu, objectius, recursos i funcionament del centres.
- Mecanismes d'aprenentatge: importància dels hàbits i l'estimulació per a l'èxit escolar.
- Una tasca educativa comuna entre les famílies, el professorat, l'alumnat, les entitats socials, etc.
- Barri del Gornal a L'Hospitalet de Llobregat: 3ª sessió 9 de març 2009.
- Barri de Gràcia a Barcelona: 3ª sessió 18 de març 2009.

● **Participació igualitària: l'absentisme a l'Etapa de Secundària.**

- Models de participació: l'educació com a agent de canvi, clau d'èxit / l'educació i la formació.
  - Propostes i mesures per a la prevenció de l'absentisme.
  - L'actuació: metodologia de participació, valors i principis per a assegurar la participació igualitària.
- Barri del Gornal a L'Hospitalet de Llobregat: 4ª sessió 16 de març 2009.
  - Barri de Gràcia a Barcelona: 4ª sessió 25 de març 2009.

DESTINATARIS

- Mares i pares gitanos/as amb fills/es en el centre escolar.

AVALUACIÓ

Les activitats s'han portat a terme segons la planificació realitzada.

El grau d'implicació dels participants ha estat força satisfactori, ha estat un grup molt participatiu. Per una altra banda, caldria incrementar el nombre de participants en posteriors edicions per tal de poder donar més cobertura al servei i disposar de més capacitat de difusió.

El desenvolupament de les activitats es va realitzar a les escoles i instituts que concentraven un nivell alt de població gitana al territori.

Les diferents sessions han facilitat el desenvolupament de les habilitats i competències d'aquestes mares. Cal assenyalar que són dones amb moltes ganes d'aprendre, molt respectuoses i amb uns valors personals molt positius. El respecte que es tenen entre elles ha estat un dels elements que més ha afavorit la comunicació i l'intercanvi

d'experiències; així com el suport i l'ajut que s'han mostrat en determinats moments. En les sessions s'ha parlat de canvis culturals, de gènere, de la cultura i de la importància de l'educació dels fills.

En aquestes sessions s'han tractat temes molt importants per a les dones i s'ha reflexionat sobre la situació actual en la qual es troba la dona gitana i la importància per l'educació dels seus fills/es, que inclou cursar i finalitzar l'ensenyament secundari.

REFORÇ ESCOLAR AL PRAT DE LLOBREGAT (BARRI DE SANT COSME) I A SABADELL

ANTECEDENTS I JUSTIFICACIÓ DEL PROJECTE:

● **A Sant Cosme**

La FSG treballa en Sant Cosme des de 2004. La intervenció en el territori es va iniciar amb l'assessorament tècnic a professionals del territori per a, posteriorment, desenvolupar una intervenció educativa a tres bandes: assessorament tècnic a professorat en intervenció socioeducativa amb el col·lectiu gitano, dinamització de famílies gitanes en les escoles i

xerrades de sensibilització sobre cultura gitana als alumnes.

Des de 2008 es realitza el projecte de reforç educatiu en les escoles Sant Cosme Sant Damià i Jaume Balmes de Sant Cosme, en el marc del programa La Caixa-Proinfancia.

● A Sabadell

Des de 2001 es desenvolupen a Sabadell accions i actuacions dedicades a promocionar en el seu procés educatiu a joves, fonamentalment, dels barris de Torre Romeu i Can Puiggener. Les diferents activitats que s'han desenvolupat durant aquests anys en l'àmbit educatiu (xerrades-café, assessorament tècnic, tallers d'educació en el lleure, etc.) junt amb el fet detectat al territori, comú a la majoria de joves gitans, en el que molts dels alumnes roma abandonen la ESO abans d'obtenir el títol (s'estima que un 80% dels joves gitans abandonen la ESO) varen ser les raons que motivaren iniciar un servei de reforç educatiu a l'institut Agustí Serra, situat al barri de Can Puiggener.

OBJECTIU GENERAL I OBJECTIUS ESPECÍFICS:

● **Objectiu general:** Afavorir la normalització educativa dels alumnes del barri de Sant Cosme del Prat de Llobregat i del barri Can Puiggener de Sabadell per a aconseguir tasses més altes d'èxit acadèmic en les diferents etapes de l'educació obligatòria.

● Objectius específics:

- Facilitar la permanència en el sistema educatiu i la promoció a estudis posteriors.
- Potenciar l'aprenentatge, el rendiment escolar i l'adquisició d'hàbits, rutines i normes escolars de l'alumnat.

- Millorar la seva integració social en el grup i en el centre, estimulant el desenvolupament de relacions socials positives i de valors fonamentals per a la convivència.
- Participar als espais de coordinació del equip docent i directiu dels centres educatiu.
- Participar als espais comunitaris de treball en xarxa i crear línies comunes d'intervenció.
- Implicar a les famílies en els processos educatius dels seus fills.

POBLACIÓ BENEFICIÀRIA

● A Sant Cosme

66 nens i nenes de l'escola Jaume Balmes i de l'escola Sant Cosme Sant Damià del barri de Sant Cosme del Prat de Llobregat.

● A Can Puiggener

11 nens i nenes de l'institut Agustí Serra.

METODOLOGIA:

- Aprenentatge a través del joc.
- Proximitat i generació de confiança.
- Resolució de conflictes.
- Treball en xarxa.
- Atenció integral.
- Interculturalitat.

ACCIONS DESENVOLUPADES:

- Reforç educatiu (matèries instrumentals i específiques).
- Reforç de la lecto-escritura.
- Aprenentatge a partir de l'oci (jocs de taula).
- Creació i suport a l'espai de la Biblioteca.
- Acompanyament a sortides i activitats extraescolars.
- Treball d'habilitats socials.
- Resolució de conflictes.
- Coordinacions i reunions amb l'equip directiu i docent i amb els agents educatius del barri (treball en xarxa).
- Contacte i treball amb les famílies.

VALORACIÓ I CONCLUSIONS

Els projectes de reforç educatiu han permès reforçar l'aprenentatge i treballar els hàbits saludables i d'estudi dels nens i nenes beneficiaris, tot això des de una perspectiva socioeducativa i d'atenció integral. La intervenció directe amb els alumnes s'ha

pogut complementar amb el treball amb els centres educatius i els seus equips humans, així com amb la creació d'un espai de treball en xarxa en l'àmbit educatiu amb els diferents professionals del territori. La continuïtat del treball integral i comunitari són les línies per les que FSG aposta a l'hora d'abordar la complexitat que acompanya el procés educatiu de les persones gitanes i la forma de continuar treballant per la inclusió social i la igualtat d'oportunitats.

ESCOLARITZACIÓ D'INFANTS D'ÈTNIA GITANA PROCEDENTS DE L'EUROPA DE L'EST A BADALONA (BARRI DE SANT ROC)

ANTECEDENTS I JUSTIFICACIÓ DEL PROJECTE

A partir del curs 2007-08, amb el suport del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, iniciem el projecte de suport a l'escolarització dels menors gitanos immigrants en un barri de Badalona (Sant Roc). Al llarg d'aquests anys hem treballat amb més de 80 famílies i 132 menors en edat escolar.

La reagrupació familiar, en alguns casos, i l'arribada de nous grups familiars en altres barris ens va obligar a prendre decisions tècniques sobre la nostre intervenció. Amb els recursos existents no es pot acompanyar amb la intensitat requerida a tantes famílies i alumnes.

AIXÍ DONCS:

- Centrem els recursos humans en detectar i escolaritzar a tots els menors roma nouvinguts.
- Renunciem a aconseguir objectius qualitatius del projecte (rendiment acadèmic, implicació dels pares en el procés, mecanisme de acollida de les escoles, etc.).

- Limitar el seguiment de la escolarització de alta intensitat en alguns centres educatius.

Les condicions d'arribada a més a més de la desorientació pròpia de qualsevol projecte migratori situa a aquest menors en una situació molt vulnerable i, sovint, allunyada del sistema educatiu.

Quan el menor entra a l'escola, les dificultats d'adaptació i el compliment amb el funcionament de l'escola necessiten d'un acompanyament intensiu per a minimitzar les dificultats i potenciar els punts forts, tant per part la família, com per l'escola i els professionals.

OBJECTIU GENERAL I OBJECTIUS ESPECÍFICS

- **Objectiu general:** Garantir de forma progressiva la escolarització òptima dels menors gitanos procedents de països d'Europa de l'est residents a Badalona.

- **Objectius específics**

- Contactar i generar confiança amb les famílies roma que tenen fills sense escolaritzar.
- Elaborar un estudi de la població rom resident en el territori.
- Aconseguir una escolarització òptima i un bon rendiment acadèmic.
- Facilitar la integració escolar i la vivència positiva de la incorporació per part dels centres educatius.
- Establir canals de col·laboració amb els centres educatius.
- Millorar la participació dels pares i mares dels alumnes en les activitats escolars.

- Establir canals de col·laboració amb Serveis Socials d'Atenció Primària.
- Realitzar el seguiment de l'alumnat absentista.

POBLACIÓ BENEFICIÀRIA

El projecte està dirigit als menors roma de 3 a 12 anys i a les seves famílies residents a Badalona i a Santa Coloma.

Durant tot el curs 2009 s'han atès a 53 famílies roma (en les que consten 106 infants en edat escolar). Hi ha un increment significatiu en comparació amb el curs anterior, aquest augment es essencial per a entendre les dificultats que varem tenir aquest any per a mantenir la qualitat d'intervenció que teníem el primer any del projecte.

NUMERO D'INFANTS EN SEFUIMENT ESCOLAR

Curs 2006-07		55
Curs 2007-08		74
Curs 2008-09		133

La situació de partida d'aquests infants en l'etapa escolar:

- Escolarització intermitent al llarg de la seva infància degut a moviments migratoris i canvis de domicili.
- Baixa o nul·la alfabetització.
- Nivell d'aprenentatges i coneixements per sota del corresponent a la seva edat.
- Manca de suport en la realització dels deures degut, d'una banda, al baix nivell d'instrucció dels progenitors i, de l'altra, a la manca de temps i d'espai adient per a realitzar-les.
- Manca d'estimulació i suport en el seu desenvolupament escolar per part del nucli familiar.
- Baix control pediàtric i de vacunacions, i manca de documentació que acrediti el seguiment.
- Manca de recursos econòmics per part de les famílies per a assumir els costos del material escolar i del servei de menjador.
- Bona predisposició dels infants a assistir a l'escola i desig d'anar-hi.

ETAPA ESCOLAR

REPARTICIÓ DELS MENORS PER CURS ESCOLAR

Primaria		55%
Infantil		34%
ESO		6%
P3 o P4 no escolaritzats		5%

ACCIONS DESENVOLUPADES

● **Matriculació fora de termini:** Si abans de la nostra intervenció els motius principals de la desescolarització dels infants era la manca d'informació i dificultats administratives, actualment la causa principal és la no voluntarietat de la família i d'altres aspectes com canvi de domicili i ubicació temporal fora del territori, necessitats vitals a cobrir (sostre, menjar, etc.). Hem de destacar que aquests casos són poc freqüents i que en general les famílies veuen de manera positiva l'escolarització dels seus fills.

Cal destacar les dificultats administratives i de desconeixement dels circuits de matrícula. La nostra intervenció segueix sent una condició necessària per l'escolarització de molts menors sobretot als barris de La Salut i Llefà. L'arribada més recent de les famílies explica en part el seu gran desconeixement dels tràmits necessaris per a l'escolarització dels seus fills.

Aquest any hem acompanyat a 69 infants en el seu procés de matriculació. Representa un 35% més que l'any passat.

Conjuntament amb Serveis Territorials, hem decidit prioritzar l'escolarització de la totalitat dels infants en edat escolar detectats sabent que l'augment de la ràtio no ens permetria assumir-ne el seguiment.

ESCOLARITZACIÓ I PREINSCRIPCIÓ FORA DE TERMINI

set 08		28
oct 08		16
nov 08		10
des 08		2
gen 09		3
feb 09		2
març 09		0
abr 09		4
maig 09		4

● **Manca de documents:** el padró segueix sent un luxe per a moltes de les famílies residents legals a Badalona i d'altres municipis. La normativa interna dels ajuntaments i la limitació de persones empadronades en un mateix domicili ha impossibilitat, i segueix impossibilitant, que les famílies aconseguixin aquest document. La manca d'aquest document va deixar infants fora de l'escola. Per tal de resoldre-ho, la voluntat dels serveis educatius de la zona i de l'oficina municipal d'escolarització ha estat de gran importància, doncs s'han pogut escolaritzar infants sense padró sempre que nosaltres certifiquem el domicili de residència.

● **Desconeixement del circuit:** ubicació dels serveis (OME), terminis d'inscripció, etc. A les famílies que en arribar havien mostrat interès per a la preinscripció escolar se'ls demanava documentació que difícilment podrien arribar a aportar, no per manca d'interès o voluntat, sinó per la impossibilitat real d'aconseguir-ho i desistien d'escolaritzar als infants.

Cal tenir present que si les dificultats administratives han desaparegut com a causa és degut a que s'acompanya a les famílies en tot el procés i que tant la OME com els serveis educatius han col·laborat en tot moment en la facilitació del procés, per exemple acceptant com a substitució del padró un justificant del domicili de la família.

- Treballar els aspectes bàsics de l'entorn escolar.
- Suport en els tràmits de sol·licitud de beques de menjador.
- En molts casos les famílies no tenen els hàbits necessaris per a una escolarització normalitzada (puntualitat, justificació de faltes, aportació de la documentació requerida). La

nostra feina consisteix en mediar amb les escoles i acompanyar les famílies en la presa de consciència de les pautes de funcionament en la societat d'acollida.

- Suport en els tràmits de sol·licitud de beques de menjador.
- Al final de curs les famílies han de sol·licitar dues beques per cobrir les despeses del menjador. La beca del Consell Comarcal es sol·licita a l'escola, i la beca del Ajuntament a Serveis socials. En la majoria dels casos les famílies no tenen la documentació necessària per a fer la sol·licitud, així doncs hem buscat amb les escoles i amb l'ajuntament alguna manera de substituir la documentació necessària per un justificant d'ingressos (declaració de la renda) i un justificant de domicili (padró).
- Suport en els tràmits de sol·licitud d'ajudes diverses:
- Donem suport a les famílies en els tràmits de sol·licituds d'ajuda, informant o acompanyant en els tràmits (per ulleres, bolquers, alimentació, xecs Proinfància de La Caixa, ajuda de la Generalitat per a infants menors de 3 anys,

Carnet família nombrosa, etc.).

- Seguiment pediàtric dels menors:
- Seguiment mèdic de les dones embarassades i planificació familiar:
- Fi de curs al Tibidabo

VALORACIÓ I CONCLUSIONS

INDICADORS ESCOLA	TOTAL	FONT MESURA
Nº famílies en seguiment	53	Fitxa família
Nº d'infants en seguiment escolar	106	F. seguiment
Nº d'infants sense escolaritzar Badalona	25	F. seguiment
Nº d'infants escolaritzats fora de termini	33	OME
Nº escoles que col·laboren	8	F. seguiment
Nº de famílies reunides amb els tutors o equip directiu escoles	4	F. seguiment
Nº d'infants que participen en espais de lleure	9	F. seguiment
Nº d'acompanyaments a l'escola (secretaria, compra material, etc.)	25	F. seguiment
Nº de comissions socials i d'absentisme	12	Actes

● Algunes conclusions finals:

- Els menors de 12-16:
- La visió i decisió estratègica de la FSG d'iniciar el treball amb els més petits de la comunitat roma a principi del projecte es manté tot i que esperem poder dedicar cada vegada més esforços en el seguiment dels menors escolaritzats a l'educació secundària. Aquest any hem detectat bastants joves que no són atesos per ningú. La intervenció amb aquests joves no es fàcil i, davant de les dificultats, molts agents es desentenien del problema.
- Nosaltres reconeixem que tenim molt poc impacte en aquesta franja d'edat i que per a tenir èxit amb els joves de 12 a 16 anys caldria adaptar la metodologia i és imprescindible contemplar la seva escolarització de manera integral, amb la participació de tots els agents implicats (DGAIA, ajuntaments, delegats de justícia juvenil, etc.).

TALLERS D'HISTÒRIA DEL POBLE GITANO A ESCOLES D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA I SECUNDÀRIA

ANTECEDENTS I JUSTIFICACIÓ DEL PROJECTE

La nostra realitat social que des de sempre ha estat plural, ho és cada vegada més per l'arribada de persones de diferents llocs i diferents cultures, generant-ne un nou escenari sociocultural cada vegada més complex, i que moltes vegades és viscut i percebut des del conflicte.

Les escoles, cada cop, són més el reflex d'aquesta nova realitat, i el lloc on millor es pot ajudar a nois i noies a elaborar aquest nou panorama de pluralitat cultural. El present projecte parteix de la base que l'objectiu irrenunciable de l'educació ha de ser la formació de ciutadans i ciutadanes, i per a això pensem que la diversitat cultural ha de formar part dels projectes educatius i curriculars de centre.

En aquest taller emprem la història del poble gitano com a vehicle per a reflexionar amb els alumnes sobre la pluralitat cultural, les relacions interculturals, les expectatives de rols socials o la generació de prejudicis i estereotips. Tot això entenent que l'objectiu definitori d'una "educació intercultural" no ha de ser el respecte a la diversitat o el culte a la tolerància, sinó la convicció que som més iguals que diferents i que quan parlem de diversitat, en primer lloc ens hem de fixar en la pròpia diversitat intrínseca abans que en la diversitat cultural o social i mai valorar les produccions culturals per sobre de les persones que les generen.

OBJECTIU GENERAL I OBJECTIUS ESPECÍFICS

- Reflexionar amb els alumnes sobre les relacions interculturals en aquest nou context social, i promoure una actitud positiva envers la diversitat cultural.

- Reflexionar amb els alumnes sobre aquells aspectes culturals que ens uneixen i ens separen, acceptant i comprenent que som iguals, però diferents.
- Debatre amb els alumnes sobre els aspectes més nuclears per a qualsevol cultura, extraient quins son els elements més importants per a cadascú i comprenent perquè.
- Reflexionar amb els alumnes sobre els prejudicis socials, la generació de estereotips culturals i de gènere. Debatre sobre les possibles conseqüències d'aquests estereotips i prejudicis i com combatre'ls.
- Fer arribar la història i la cultura gitana als centres educatius (CEIP, IES) i millorar la relació entre centres educatius i alumnat gitano, amb el reconeixement de la història i cultures gitanes com a contingut idoni dins del projecte educatiu de centre.
- Desenvolupar sessions d'història del poble gitano a centres educatius dins l'horari lectiu.
- Que els alumnes que participin del taller coneguin el punt de partida i la ruta que va seguir el poble gitano per arribar a la península ibèrica.
- Que els alumnes que participin del taller coneguin amb quins pobles ha conviscut la comunitat gitana i reflexionin sobre la empremta culturals que encara es troba present al mosaic cultural gitano.

POBLACIÓ BENEFICIÀRIA

Aquest taller està dirigit als centres educatius de primària i secundària de la Franja Besòs. En

aquest any 2009 s'han beneficiat del projecte els alumnes de 1r i 2n del **SES Cristòfol Colom**, 5è i 6è del **CEIP Bernat del Boil** i 3r, 4t, 5è i 6è del **CEIP Baró de Viver**.

METODOLOGIA

Els continguts del taller que s'ofereixen a les escoles, son sempre oberts, i es negocien amb cada tutor, adaptant-los a les necessitats de cada grup i a la seva evolució, generant metodologies i continguts específics per a cada aula.

Aquest ha estat el segon any del projecte, i el programa i metodologies que hem ofert a les escoles ha variat. L'any passat exposàvem dos blocs diferenciats, encara que relacionats: un bloc on parlàvem de diversitat cultural, estereotips i prejudicis socials, rols de gènere, expectatives de futur, ... i un segon bloc on explicàvem la historia del poble gitano. Aquest any hem canviat la metodologia, ara només existeix un únic bloc, on utilitzem tant la història del poble gitano, com la d'altres comunitats, per parlar de l'evolució cultural i la relació entre pobles.

ACCIONS DESENVOLUPADES

Durant l'any 2009 s'ha continuat prioritant la intervenció a la Franja Besòs, als barris de Bon Pastor i Baró de Viver. Em continuat treballant amb el **SES Cristòfol Colom**, **CEIP Bernat de Boil** i em ampliat a un nou centre, el **CEIP Baró de Viver**.

Durant el mes de Febrer es treballaren 5 sessions amb el grup de 6è al **CEIP Bernat de Boil**. Amb aquest grup era la tercera vegada que realitzava el taller, i es creà un temari i unes activitats adreçades especialment a aquest grup,

caracteritzat per la seva heterogeneïtat i la seva voluntat per treballar aspectes relacionats amb la diversitat cultural. En el següent curs acadèmic, al mateix centre escolar, es va iniciar el taller al grup de 5è i es realitzaren quatre sessions en què es parlà de la diversitat cultural existent a l'aula des d'una perspectiva històrica. Aquest mateix treball es realitzà amb el nou grup de 6è en tres sessions.

La nostra primera experiència amb **CEIP Baró de Viver** va ser durant els mesos de Març, Abril i Juny en què es realitzaren un total de 28 sessions repartides entre els grups de 3r, 4t, 5è i 6è.

Al **SES Cristòfol Colom**, durant el mes de Novembre es realitzaren un total de nou sessions repartides entre els grups de 1r A, 1r B i 2n, en que es treballaren qüestions relacionades amb els prejudicis socials, els rols de gènere i les expectatives de futur (acadèmic i laboral).

VALORACIÓ I CONCLUSIONS

Aquest és el segon any que desenvolupem el projecte i hem aconseguit complir els nostres objectius inicials: Apropar la història del poble gitano a les aules i crear espais de reflexió i debat amb els alumnes sobre temes com la diversitat cultural, tradicions culturals, estereotips i prejudicis socials, rols de gènere i expectatives de futur.

El nostre major indicador d'èxit després d'aquest dos últims anys, és el recolzament dels centres educatius i el seu interès en que continuem treballant plegats. Hem consolidat la nostra relació de treball amb el **CEIP Bernat de Boïl** i amb el **SES Cristòfol Colom**, essent aquest el segon any, encara que el tercer curs acadèmic en el que desenvolupem els nostres tallers, intervenint en els cursos 2007-2008,

2008-2009 i 2009 2010. Durant aquest curs hem treballat amb varis grups d'alumnes, any rere any, aconseguint profunditzar cada cop més en les qüestions que tractem a cada grup. Per exemple, alumnes que varen iniciar el taller mentre cursaven 5è de primària en el Bernat de Boïl al Juny de 2008, varen emprendre de nou el taller a 6è de primària, i aquest últim trimestre han continuat treballant, però ja com alumnes de 1r d'ESO del **SES Cristòfol Colom**.

Aquest tipus de circumstàncies han facilitat que el nostre projecte no sigui un projecte estancat o immòbil, ja que contínuament s'identifiquen noves necessitats i es generen noves metodologies per treballar el tema de la interculturalitat. Altre dels factors que han fet créixer el nostre projecte ha estat la participació del professorat, tant en la planificació i execució del taller com en la seva avaluació.

La nostra experiència en els centres educatius anteriorment citats, conferí una gran maduresa al programa d'activitats que va arribar per primer cop aquest any al **CEIP Baró de Viver**. Quan varen conèixer el nostre projecte apostaren fort per ell, i encara que només teníem experiència amb alumnes a partir de 5è de primària, varen

“El nostre major indicador d'èxit després d'aquest dos últims anys, és el recolzament dels centres educatius i el seu interès en que continuem treballant plegats”

“Hem desenvolupat un programa d'activitats més participatiu y que profunditza més en les qüestions que interessin l'alumnat: comprendre els seus companys “diferents”, i comprendre el significat de les seves pròpies cultures”

veure el nostre projecte idoni per treballar-ho de 3r a 6è de primària

Com esmentàvem anteriorment, durant aquests dos anys hem fet que el projecte evolucioni constantment. Més a dalt, comentàvem la importància del professorat, però sens dubte, de qui més hem après i qui ha aconseguit que el projecte continuï viu son els alumnes. A cada aula hem après històries de diverses comunitats, hem conegut les seves tradicions i els seus significats. Gràcies a ells, tant els professionals com els alumnes hem pogut reflexionar sobre l'aprenentatge intercultural que sempre s'ha donat entre tots els pobles.

Hem desenvolupat un programa d'activitats més participatiu y que profunditza més en les

DADES RESUM DEL TALLER D'HISTÒRIA I CULTURA DEL POBLE GITANO 2009

CENTRE EDUCATIU	CURS ACADÈMIC	AULA	Nº DE SESSIONS
CEIP Baró de Viver	2008-2009	3r	7
		4t	7
		5è	8
		6è	6
SES Cristòfol Colom	2009-2010	1rA	3
		1rB	3
		2n	3
CEIP Bernat de Boïl	2008-2009	6è	5
	2009-2010	5è	4
		6è	3
Total			49

qüestions que interessin l'alumnat: comprendre els seus companys “diferents”, i comprendre el significat de les seves pròpies cultures. Encara que la temàtica, curs rere curs, sigui la mateixa, els alumnes reben amb molt interès el nostre taller, arribant a comprendre el nostre projecte com a una assignatura més del centre. Pot ser que la clau del nostre èxit entre els alumnes, sigui poder parlar i reflexionar sobre aquelles qüestions que normalment no es debaten, si no que s'entenen com a una veritat inamovible, promovent un esperit crític amb cada cultura, intentat discernir que es allò que creiem més important i perquè.

En resum, el nostre projecte continua creixent curs rere curs, tant en continguts i metodologies, com en centres educatius i alumnes participants. A continuació mostrem un quadre resum del projecte a l'any 2009.